

Peticija za zaslužne Zagrepčanke

MARTINA KALLE

Barbara Blasin i Igor Marković počeli su prije četiri godine zajednički projekt »Ženski vodič kroz Zagreb« s namjerom otimanja zaboravu doprinosna i utjecaja trideset zaslužnih žena koje su živjele i djelovale u Zagrebu.

Potpisivanje u gradskome središtu

Nakon prvoga javnog predstavljanja javnosti na Urban festivalu u rujnu 2002., preko nadasve zanimljive izložbe na gradskim ulicama i u Galeriji Nova, u jesen 2003. Barbara Blasin i Igor Marković nastavljaju otimati zaboravu žene koje su stvarale povijest Zagreba – bez obzira na to radilo se o priznatim umjetnicama, aktivisticama za ženska prava, pionirkama u znanosti i tehnologiji ili ženama koje su djelovale na rubu velikih povijesnih

Prva kondukterka u zagrebačkim tramvajima: Paula Landsky

Zagreb 1880. Jelačićev trg. Sjeverna strana.

► Pilotkinja i premijerka

Vojna pilotkinja: Katarina Marjanović Kulenović

dogadanja.

Za ovogodišnji Urban festival u Zagrebu, koji će se održati od 9. do 15. rujna, osmislili su uličnu akciju potpisivanja peticija za trajno obilježavanje mjesta na kojemu su žene živjele u djelovale.

Potpisivat će se u širem središtu, uz dijeljenje materijala, letaka s tekstom i razglednice, o ženama koje su, svaka na svoj način, bile ispred svoga vremena, iscrtavale nove putove ili jednostavno protiv svoje volje bile uključene u vihore povijesnih zbivanja. Također, na svakoj će se lokaciji nalaziti i ploča s tekstualnim i vizualnim materijalom.

Barbara Blasin i Igor Marković nastavljaju otimati zaboravu žene koje su stvarale povijest Zagreba

IZ STAROG ZAGREBA

Vještica, mlinarica i dimnjačarka

»Ženski vodič kroz Zagreb« otvaraju dvije žene čija su imena zapisana samo u povijesnim kronikama. U vrijeme kada se žene u sačuvanim dokumentima spominju rijetko, uglavnom kao udovice u ostavinskim raspravama, odjednom se na prijelazu 17. u 18. stoljeće javlja velik broj zapisa vezanih isključivo i izravno za žene.

Odjek inkvizicije došao je i do sjeverne Hrvatske i počeo gutati žrtve. Prva među njima, Bara Kramarić, 11. ožujka 1676. optužena je da je vještica.

Nesretna Bara priznala je »da je sredinom godine bila u društvu vještica... kao djevojka među njima«. Bara Kramarić osuđena je i najvjerojatnije je spaljena izvan gradskih zidina.

Stotinjak godina poslije Zagreb 18. stoljeća pamti Barbaru Kovačić, prvu zagrebačku mlinaricu. Još sto godina kasnije, kada se spajanjem Gradeca i Kaptola počinje stvarati budući velegrad, djeluje Uršula Volf, prva zagrebačka raufangkererica ili dimnjačarka i to kao majstorica dimnjačarskog ceha!

Misica i profesorica gimnastike

Jazz kultura dvadesetih vraća desetljećima potisnut kult tijela pa se javlja manifestacija koja će s vremenom postati sve popularnija – izbori ljepote. Prva zagrebačka misica Štefica Vidačić izabrana je 1927. za kraljicu ljepote, a izbor u organizaciji filmskog poduzeća »Fanamet« bio je jedan od najvažnijih medijskih i društvenih događaja sezone.

Novopečena miss Zagreba postala je i miss Jugoslavije te miss Europe iste godine. Vrativši se u Zagreb, nakon izbora za miss Europe u Berlinu, Štefica Vidačić je mjesecima punila naslovnice i novinske članke, a gdje god bi se pojavila, bila je burno dočekana. Sedamdeset godina nakon trijumfa prve misice i dvadeset godina nakon što je gimnastika uvedena kao obavezan predmet u ženske škole, Zagreb je dobio i prvu profesoricu gimnastike – Ivanu Hirschmann. Osim što je podučavala djevojke kriketu, hazoni i pojednostavljenoj inačici nogometa, Ivana Hirschmann i svojom je pojavom bila revolucionarna – sitna djevojka kratko podišane crne kose, u kaputu s istaknutim ovratnikom i leptir mašnom uz cigaretu u ustima.

Prva miss: Štefica Vidačić

Revolucionarna profesorica gimnastike: Ivana Hirschmann

POTPISI

Gdje potpisati peticiju

Ulična akcija potpisivanja peticija za žene održat će se od subote 23. do ponedjeljka 25. rujna između 16 i 20 sati u dvorištu Osnovne škole Miroslava Krleža na Kaptolu, na uglu Jurišičeve i Kurelčeve ulice, na Opatovini, u Ozaljskoj ulici br.16, na Katarininom trgu ta na okretištu tramvaja na Ljubljani.

Sufražetkinja: Marija Jambrišak prva je digla glas za ženska prava

INTELEKTUALKE

Prve studentice 1901.

Početak 20. stoljeća žene, u početku stidljivo, počinju osvajati sveučilište. Kraljevski dekret iz 1901. omogućuje im da se upišu na Zagrebačko sveučilište kao redovne studentice. Već iste akademske godine to su pravo ostvarile prve zagrebačke studentice Milica Bogdanović, Milka Maravić i Vjera Tkalić. Ipak fakultetska diploma ženama još dugo nije jamčila ulazak u svijet znanosti. Dok su u humanističke još kako-tako i imale ulaz, neusporedivo je bilo teže ući uz svijet prirodoslovnih i tehničkih znanosti. Led je razbila kemičarka Vera Marjanović-Krajovan, prva doktorica znanosti. Doktorirala je 1928. na Tehničkom fakultetu.

Ulične akcije pratit će izložba u galerijskom prostoru, gdje će na gotovo isti način biti postavljeni materijali istovjetni onima na gradskim lokacijama, uključujući peticije, letke, razglednice i ploče.

Knjiga na hrvatskome i engleskome

Taj prostor time će postati svojevrsan info-punkt za planiranje turističkog obilaska, ali i tradicionalni izlagački prostor.

Potom u petak 15. rujna slijedi predstavljanje dvojezične (engleski i hrvatski) knjige »Ženski vodič kroz Zagreb« u zajedničkom izdanju nakladnika Meandar i Udruge B.a.b.e.

U završnici projekta, nakon što predstave potpisane peticije gradskim vlastima, uslijedit će zagovaranje i lobiranje za postavljanje memorijalnih obilježja. Na tome će raditi zajedno s partnerskim udrugama – BLOK, koji je ujedno i organizator Urban festivala, i B.a.b.e.

Trajno obilježavanje predložit će se za manji broj žena, o čemu će se odlučiti uzimajući u obzir njihovo značenje, ali i broj prikupljenih potpisa.